

Běda a dobyće armenskich křesćanow

To su ći, kotřiž su přišli z wulkeje tyšnosće a su swoje drasty wumyli a je wubělili w kreji jehnjeća. Jim so wjace njezechce jěsć ani pić; tež njebudže na nich padnyć slónco ani žana horcota. Přetož jehnjo, kiž je srjedža stoła, budže jich pasć a přewodžeć k žiwym žórłam wody; a Bóh budže wótrěć wšitke sylzy z jich wočow.

Zjewjenje Jana 7,14+17

Runje před sto lětami započá so martyrij armenskeho luda. Wjace hač milion křesćanow tehdy zamordowachu. Běše to srjedž Prěnjeje swětoweje wójny, zo wobzamkny wjednistwo Turkowskeje, zo ma jich kraj narodnje jednotny być. Třo politikarjo běchu hłownje za to zamołwići: Enver Bey, kotryž so pozdžišo Enver Paša mjenowaše, Cemal Bey a Talaat Bey, kotryž je tež pod mjenom Talaat Paša znaty. W aprylu 1915 wobzamknjachu, problem Armenjanow rozrisać z tym, zo jich prosće zniča. Hłowny srědk za to běchu masowe deportacije do krajinow, hdžež njebě ani wody ani jědze. Njesměrne surowosće so při tym stawachu. Armenske wobsydstwo so hnydom na dobro Turkowskeje wuswoji. Samo žiwjenske zawěšćenja zabitych připadnychu turkowskemu statěj. Potrjeheni wot surowych njeskutkow běchu tež aramejscy křesćenjo, křesćanska skupina z jara starymi korjenjemi, bydlaća podłu rěki Euphrat.

29. awgusta 1915 wozjewi Talaat Paša: „Prašenje Armenjanow je rozrisane. Njeje žaneje přičiny, lud abo knježerstwo dla někajkich surowosćow womazać.“ Hač do džensnišeho njeje cyle wěste, kelko Armenjanow je wo žiwjenje přišlo. Wědomostnicy trochuja ličbu na wjace hač milion. Z tym su podawki tehdyšeho časa přenje zamordowanje luda w 20. lětstotku, přeni genocid.

Němska běše w Prěnjeje swětowej wójnje zwjazkarka Turkowskeje. Po cyłym kraju běchu němscy diplomaća, wojacy a wiko-warjo prezentni. Wjele z nich rozprawješe wo surowosćach do Němskeje. Tak pisaše na příklad generalny konsul Mordtmann w juniju 1915 na knježerstwo w Berlinje: „To so njeda hižo z wojskimi wotpohla-

dami wusprawnić; dže wjele bóle wo to, kaž mi Talaat Bey před někotrymi tydženjemi praješe, Armenjanow zničić.“ Tola tehdyše němske knježerstwo pod kanclerom Bethmann-Hollwegom wotpokaza zjawne zasudženje Turkowskeje a dalše naprawy přećiwo mordarjam ze słowami: „Naš jenički zaměr je, Turkowsku hač do kónca wójny na našej stronje dđeržeć, wšojedne, hač tehodla Armenjenjo zahinu abo nic.“

Adolf Hitler bě jako młody wojak wo zničanju Armenjanow słyšať. Pozdžišo je so na tutón njeskutk powołať, zo by swoju politiku wusprawniť. Někotre dny do Druheje swětoweje wójny praji wón na Obersalzbergu: „Dyrbimy bjez sobuželnosće kaž Džingis Khan mužow, žony, džěci, starych pólskeje rasy zničić. Štó da rěči hišće džensa wo Armenjanach?“ Tež w Turkowskej

njesmě so hač do přitomnosće zjawnje wo genocidze diskutować. 1996 postajichu za Envera Pašu mawsolaj w Istanbulu.

Čerpjenje wuchodnych křesćanow njeje hač do džensnišeho zakónčene. Wojowarska organizacija „Islamiski stat“ morduje w Syriskej a w Iraku, kaž to ze skromnych powěšćow zhonimy, zaso aramejskich křesćanow. Jako křesćenjo mamy winowatosć, so na tych dopominać, kiž su swojeje wěry abo narodnosće dla wo žiwjenje přišli. Martrarjo z přenich lět křesćanstwa su hišće džensa znaći. Tola tež na tamnych, kiž dyrbjachu w běhu stawiznow swoje žiwjenje woprować, njesměmy zabyć. Tute spominanje so stanje w krutym přeswědčenju, zo Bóh na wopory njezabudže.

Widžerjej Janej bě popřate, na krótku chwilu do njebjesow pohladać. Widžeše syľu martrarjow, kiž nošachu běľu drastu dobyćerjow, hačrunjež běchu jich drasty na zemi kreje dla čerwjene byli. Kiž běchu zawutlili w pusćinje, wjedu so k žiwym žórłam wody; a Bóh wótrěje wšitke sylzy z jich wočow. To je dobyće nad bědu a nad nuzu martrarjow.

Jan Malink

Hora Ararat, na kotrejž bě Noach z archu přistawiť, je narodny symbol Armenjanow, leži pak w džensnišej Turkowskej. Z klóštra Chor Virap maš wuhlad na Ararat. Foto: Wikimedija

Jutrowne hódančko

Lube džęci,
je zaso tak daloko,
zo swjećimy jutry.
Spominamy na to,
zo je Jezus z mort-
wych stanył a nam
z tym nowu nadźiju
daril. Je to tajke wul-

ke wjesele, zo wšitycy křęćenjo na swęće
wulki swjedzeń swjęća a radostnu po-
węc w wšelakich rěčach dale dawaja.

Sym wam małe hódančko přihotowa-
ła. Před wami leža wjacore přeložki do-
breho poselstwa. Za nimi steji ličba pis-
mika, kotruž dyrbiće wotličić (hlej při-
klad). Sće-li wšo prawje zapisali, wuči-
tajće dvě słowje. Wjele wuspěcha při
wuhódanju!

Přeju wam a wašim swójbam wjesole
jutry!
Maria Wirtheč

Jezus je žiwy! (serbsce)
Jesus is alive! (jendźelsce)
Jésus vit toujours! (francosce)
Jesus levar! (šwedsce)
Jesuse innovok! (rěč Eskimowcow)
Jesu giwikunnu! (indisce)
Jesús er lifandi! (islandsce)
Yesu yu hai! (kiswahelisce)

Shu wa ikite imasu! (japansce)
Jesus lever! (dansce)
Jezus żyje! (pólsce)
Christos woskres! (rusce)
Vidas de Jesús! (španisce)
O lisoús zoés! (grjeksce)
Ježiš žije! (słowaksce)

J 6. pismik
4. pismik
9. pismik
10. pismik
12. pismik
7. pismik
12. pismik
2. pismik

4. pismik
1. pismik
9. pismik
15. pismik
7. pismik
2. pismik
9. pismik

Wo wliwje českeho protestantizma na ewangelskich Serbow

Lubina Malinkowa w Serbskim seminarje w Praze přednošowała

Sobotu, 7. nalětника, wotmě so w Serbskim seminarje w Praze zetkanje, na kotrež běch so jara wjeselił a na kotrež běch tež chětro wćipny. Hdyž na zetkanjach Towaršnosće přecelow Serbow wo počahach mjez Serbami a Čechami rěčimy, jedna so zwjetša wo stawizny z wobłuka katolskeje cyrkweje. Přednošk Lubiny Malinkoweje k temje „Wliw českeho protestantizma na ewangelskich Serbow we 18. lěstotku“ lubješe potajkim wjele noweho a njeznateho z našich zhromadnych stawiznow.

Na spočatku swojeho přednoška zwurazni Lubina Malinkowa, zo běše wliw českeho duchowneho hibanja na serbsku Łužicu wulki a zo njejednaše so při tym jenož wo znate katolske počahi, ale tež wo ewangelske, wosebje wo wliw českich bratrow w swojich eksilowych wosadach.

Lubina Malinkowa přednošowała w Serbskim seminarje w Praze. Foto: H. Härtel

Zajimawe to zwěšćenje wosebje lětsa, hdyž wopominamy 600. róčnicu smjerće Jana Husa.

Zo by so móhl wliw českich protestantow z bratrowskeje cyrkweje wuswětlič, je najprjedy trjeba pokazać na wažnej centrum pietizma w Němskej: Halle a Ochranow. Starši centrum w Halle je znaty jako kubłanišćo pietistiskich fararjow a wučerjow, potajkim najzdžělanišich wosobinow tuteho protestantiskeho hibanja. Wottud rozšěrjachu so pietistiske mysle po cyłej Němskej a dale po wšěm swęće, tež do słowjanskich krajow.

Charakter Ochranowa pak předstaji přednošowarka jako duchowny centrum lajskeho žiwjenja. Tute mlódsze zetkanišćo běše wotewrjene za ludźi wšěch worštow a je zajimawe, zo njeběchu do njeho jenož mužojo a hólcy zaprijate, ale tež žony a hólcy. Z tym njebě Ochranow jenož w nabožnym, ale tež w towaršnostnym nastupanju jara progresiwny. Z džensnišeho wida njeje lochko sej předstajić, kajki wulki wuznam měješe pietistiske hibanje na serbske towaršnostne žiwjenje, jako so ludžo na wsach zetkawachu k modlitwam a čitanju knihow a tak pismowstwo w swojej maćeršćinje zeznachu.

W zwisku z tutymaj srjedzišćomaj so nam tež rozjasni wliw wuznamneju nawjedowarjow hibanja Friedricha Caspara von Gersdorfa a Nikolausa Ludwiga von Zinzendorfa. Přeni měješe bjezposrědny wliw na duchowne wuwicje w serbskich wsach, wšako wobsedžeše we Łužicy wjacore kubła a podpěraše serbske nabožne hibanje wosebje na polu kubłanja a wudawanja nabožnych knihow.

Wliw českeje reformacije a wosebje sobustawow bratrowskeje jednoty pak nje-wobmjezowaše so jenož na wobydlerjow Ochranowa a druhich českich kolonijow w Němskej. Tež z Českeje pochadźacy předarjo, kotřiž we Łužicy skutkowachu, maja so naspomnić. Tak smy na přednošku zhonili wo zdžěla českim pochadže Michała Frencela, přeložowarja biblickich knihow do serbsćiny, a wo dalšich předarjach, kaž Mathiasu Wanecu (Vaněk), Georgu Petermannje abo Johannje Georgu Mesaroschu.

Na tutym městnje so nam předstaji wuznamne serbske kubłanišćo – Klukšanski seminar. Jeho pokročowanje we wustawje w Delnim Wujězdze hodži so hišće lěpje dokumentować, přetož njewuchowachu so jenož dokumenty wo jeho stawiznach a skutkowanju, ale tež někotre jeho twarjenja. Kubłanišćo měješe wulki wuznam. Z njeho wuńdžechu zdžělani a angažowani Serbja, kotřiž swoje znajomosće a swoje zahorjenje za serbske towaršnostne žiwjenje dale dawachu. Slědy tuteho wustawa hodža so hač do džensnišich dnjow w serbskej towaršnosći zwěsćić.

Za mnje wosobinsce běše jara zajimawe slědować tute wuwjedženja w žurli Serbskeho seminara w Praze. Katolske serbske kubłanišćo w českej Praze njeběše konkurencja serbskich ewangelskich kubłanišćow we Łužicy ze swojimi wobdžělnikami. Běchu to jenož wšelake runiny samsneho žedženja serbskich a českich křęćanow za žiwjenjom we wěrje do našeho Knjeza a tež zhromadneho prócowanja wo dobre počahi mjez našimaj ludomaj. **Hanuš Härtel, Praha-Nebošice**

Fararka Jadwiga Malinkowa w Berlinje ordinowana

Ordinaciske kemše w Marinej cyrkwi na Aleksandrowym naměšće ze serbskim podžělom

Njedzelu, 15. měrca, wotměchu so w Marinej cyrkwi na Aleksandrowym naměšće w Berlinje swjedzenske kemše z ordinaciju młodych duchownych, kotřiž nastupja swoju službu w Ewangelskej cyrkwi Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica. W poňnje wobsadženym gotiskim Božim domje ordinowaše biskop Markus Dröge 22 teologow a dwě wosadne pedagogowce, kotrejž přewozmjetej zdobom farske nadawki. Mjez ordinowanymi bě tež Jadwiga Malinkowa, kotraž skutkuje wot lońšeho 1. nowembra jako fararka w Slepom. Tak běchu na kemšach tež wosadni ze Slepoho kaž tež někotři serbscy kemšerjo z Berlina a z Hornjeje a Delnjeje Łužicy přítomni.

W swojim předowanju rysowaše biskop Dröge wšelake fasety farskeho zastojsstwa. Wone słuša k najrjeńšim zastojsstwam, kotraž móže čłowjek wukonjeć. Je pak tež nimoměry wužadowace, přetož ma ludźi w přiběrajcy ateistiskej towaršnosći w eksistencielnych prašenjach žiwjenja a wěry přewodźeć, a je často z předsudkami a samo z njeprěćelskosću napřečo křesćanstwu konfrontowane. Za wšitke wužadanja wupřa biskop ordinandam Bože žohnowanje a krutu dowěru, zo njetrjebaja jako služownicy Božeho słowa wšitko sami zdokonjeć, ale zo móže jenož Bóh Knjez džělo dokónčić.

W štyrjoch skupinach klečo před wołtarjom buchu potom młodzi bohosołowcy wot biskopa Dröge k duchownemu zastojsnstwu ordinowani. Kóždemu ordinandej da hišće swójski wosobinski asistent bibliske słowo sobu na puč do zastojsnstwa. Wosebitosć ewangelskeje cyrkwy jako cyrkwy unije je, zo zjednoća w sebi wšelake wuznaća. Tak buchu šesnaćo na reformatoriske, sed-

Młodzi ordinowani duchowni wudžěluja kemšerjam Bože wotkazanje, cyle naprawo fararka Jadwiga Malinkowa ze Slepoho

Foto: EKBO/A. Kaiser

mjo na lutherske a jedyn na reforměrowane wuznaće ordinowani. Jadwiga Malinkowa bě so za reformatoriske wuznaća rozsudziła. Mjez ordinandami bě 13 žonow a 11 muži. Kemše zakončichu so z Božim wotkazanjom, kotraž ordinandža wudžělichu.

Na iniciatiwu Jadwigi Malinkoweje mějachu ordinaciske kemše nahladny serbski podžěl. Hižo při witanju so kemšerjo na to skedzbnichu, zo zasłyša „tež serbske słowa, dokelž je tuta tradicija džěl našeje cyrkwy“. Spěwna skupina kólesko ze Slepoho wobruči Božu službu ze štyrjomi spěwami w Slepjanskej narěči. Stejo před zhromadženej wosadu we wołtarnišću zanjesechu štyri spěwarki a dwaj spěwarjej kěrluš „Na prjenjem dnju pó soboće“ a wotměnjejo z wosadu štućce kěrluš „Wjelki Bóžo, chwalbu či“, mjez druhim tež hnujacu próstwu „Kněžo, wjez naš lud a kraj,

zdžerž a škituj naše serbstwo“. Za čas Božeho wotkazanja zaklinčešćej z pišćelowej łubje hišće ludowej spěwaj „Pój wjecorik, k nam rjany“ a „Skuliła gólicka jabtuško“. Wulkotne spěwanje a rjane narodne drasty štyrjoch spěwarkow spožčichu kemšam wosebity raz.

Mjez próstwami přednjeje Gerald Schön jednu w delnjoserbskej rěči, w kotrejž pokaza so na wšelakorosc tradicijow a rěčow, w kotrychž Boha chwalimy. Němscy kemšerjo móžachu tutu próstwu w programowym zešiwku w swojej rěči čitać. W nim bě tež ewangelij po Janu 12,20–26 delnjoserbsce wotčišćany runje tak kaž hrono Jan 12,26, pod kotrymž so ordinaciske kemše wotměchu: „Chtož co mě słužys, ten ži za mnu; a žož ja som, tam dej teke bys mój služabnik. A chtož bužo mě słužys, togo bužo mój Wósc cesić.“

Telko serbskeho kaž 15. měrca na ordinaciskich kemšach je Marina cyrkej na Aleksandrowym naměšće w Berlinje w stalětnych stawiznach swojeho wobstaća lědma hdy dožiwiła. Wothlós na to bě mjez kemšerjami přezcylnje pozitiwny. Cyrkwinske mu wjednistwu w Berlinje kaž tež šerokim cyrkwinskim kruham, kiž běchu ze wšelakich kónčin krajneje cyrkwy přítomne, posředkowachu kemše jasne poselstwo, zo su Serbja ze swojej wosebitej rěču a kulturu imanentny wobstatk Ewangelskeje cyrkwy Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica. Serbskim wopytowarjam wone sebje wědomje skrućichu, kaž bě z wobzarowacych słowow młodeje Delnołužičanki wusłyšeć, kotraž rjekny, zo by tola tež w serbskej drasce přišta, by-li wědzafa, zo tu telko serbskeho budže.

Ordinaciskim kemšam přizamkny so w Čerwjenej radnicy přijěće, na kotrymž přepodachu so młodym duchownym ordinaciske wopisma.

PB

Po kemšach zestupachu so spěwarki a spěwarjej skupiny kólesko ze Slepoho z wosadne fararku we wołtarnišću Marineje cyrkwy k dopomnjenskemu fotej, wotlěwa: Anke Fischerowa, Elvira Rathnerowa, Gerald Schön, Jadwiga Malinkowa, Uwe Hermaš, Juliana Kaulfürstowa a Katrin Klugec

Foto: K. Nitsch

Žohnowane skutkowanje na farje a w swójbje

K stoćinam našeje maćerje Hilžbjety Wirthoweje rodź. Křižanec z Třělan

Naša luba mać narodži so 11. apryla 1915 do swójbje Pawoła a Bertje Křižanec w Třělanach pola Budyšina a bu na mjeno Hilžbjeta (Elisabeth) wukřčena. Statok, štyristronske kubło, bě dosć wulki. Tak njemějachu doma ženje nuzu. Džěd wědžeše wuběrny hospodarić. Měšćenjo přińdžechu rady po mloko, butru, jeja, běrny, jabłuka a dalše ratarske wudžělki. Rady susodža na žnjach džědej pomhachu.

Naša mać dožiwi na staršiskim statoku dobre žiwjenje w zhromadnosći. Wotročk Awgust bě do kónca swójeho žiwjenja na statoku. Wo 14 lět starši bratr Maks Křižan (1901–1939) twarješe jako młodženc radija. Tež naša mać so za nowu techniku zajimowaše. Wjele wědžeše wona z časa zbožowneho džěcatstwa powědać. Naš džěd měješe ju jara lubo a by rady za swóje džowčičku běhať, bě pak so zbrašeny z Přenjeje swětoweje wójnje wrócił. Naša wowka bě wjele z małej Lizku w Budyšinje a we wokolinje po puću. Wobraz wowki steješe přeco na klawěrje našeje maćerje.

Poměrnje daloki bě jeje šulski puć do Pestalozzijoweje šule a pozdžišo do Wyšeje holčeje šule w Budyšinje. Třělanske holcy mějachu po puću wjele wjesela a wostachu přez cyłe žiwjenje wutrobnje zwjazane.

Mać bě wobdarjena a wuknješe rady. Husto pomhaše tež w ratarstwie a džělaše z dorosćenymi napřemo. Lochko to za nju njebě, při tym pak namaka swój wosobinski puć. Wědžeše, što chcyše, a měješe swóje principy.

Wona wopyta ratarsku šulu w Budyšinje. Lědma žana sobušulerka wjacje ratarskeje wědy sobu přinjese hač wona. W praktikumje na kuble w Přišecach (Oberhof Preuschwitz) na přikład raz milina wupadny a wona bě jenička šulerka, kiž móžeše kruhy z ruku dejić.

Hilžbjeta Wirthowa z dwójnikomaj Madlenu a Měrcinom 1960 w Njeswaćidle

Jako młoda holca Lizka rady rejowaše. Staršej wopytašaj z njej ratarski kasino (džensa džěl džiwadła). Prawje bórže wona wědžeše, zo so na burski statok njewuda, byrnjež so mnoho nahladnych mužů wo nju prócowalo.

Naš džěd zmóžni jej 1933 wopyt znateje šule Lette-towarstwa w Berlinje, hdžež dósta wuběrny kubltanje we wšěch domjacych wědch. Rady a pilnje tam wuknješe. Zdobom dožiwi w Berlinje strašne započatki nacionalsocializma.

Nazymu 1935 so Lizka Křižanec a Gerhard Wirth, kotryž bě tehdy wikar w Budyšinje a tam na farje ze swójimaj staršimaj bydleše, na serbskim koncerće w Budyšinje zeznašaj. W měrcu 1936 běšaj pola dr. Jana Cyža na čaj přeprašenaj a nazymu samsneho lěta so slubišaj. 1939 so woženišaj a wona přesydlila so na Budyšinsku faru. Krótki bě zhromadny čas młodeju mandželskeju. Nana za mało mėsacow do wójska zwolachu a mać so samodruha domoj do Třělan wróci. Bratr Arnošt a ja běchmoj za čas wójnje tam zbožownaj. Wulki dwór a hišće wjetša zahroda běštej naju „paradiz“. Naša mać njestaraše so wo přesadjenje našeho nana, tehdy wikara-wojaka, přez krajnu cyrkej do Němcow. Wona wosta dale w Třělanach. 1944 narodži so třeci hólč, Jank, kotryž 1945 na difteriju zemřě.

Kónc wójnje dyrbješe mać z namaj a z małym Jankom na čekanje. Pěši motykowaše so z džěcacych a z ručnym wozčkom z poslednimi mocami do Cokowa k wujej Korli. Tam móžachmy do kónca wójnje na Wirthech kuble wostać.

1945 so sowjetscy oficěrojo na statoku w Třělanach zaměstnichu. Mać móžeše so na zbožo serbsce z nimi dorozumić a bu přez nich před wulkimi nuzami zachowana. Za to bě jara džakowna.

1946 wróci so nan z ameriskeje jatby. Kajke hnadne Bože wjedženje, zo mějachmy w Třělanach domiznu, dokelž serbskeho farskeho městna za nana we Łužicy hnydom njebě.

1947 bu nan w Njeswaćidle zapokazany a mać začahny z namaj do prastareho zanječaneho diakonata. Fara bě so kónc wójnje wotpalila. Chuduški a čezki bě započatki. Sylzy mi přińdu, hdyž na to pomyslu, što je naša luba mać přenje lěta w Njeswaćidle přežala. Na primitiwne wobstojnosće nihdy skoržila njeje, byrnjež na wšěm falowalo.

Swěru so mać wo swójbju staraše. Nan bě wjele po jara rozpřestrětej wosadze po puću – a pozdžišo jako serbski superintendent po cyłej Łužicy. Mać bě husto wučerpana, tola njeseše swóje břemjo sčerpliwje. Wosadni, kiž přińdžechu na faru, za-

Kwas Hilžbjety Křižanec a Gerharda Wirtha w lěće 1939

Fota: privatne

klepachu najprjedy wo kuchinske durje a porěčachu z maćerju. Wona bě dušepastyrka wosebiteho razu: Připosłucha rady, zanuri so do nuzow mnohich čekancow kaž wosadnych, pomhaše po swóich móžnosćach – tež materielnje, tróštowaše, radžeše, pokaza puće a wupuće, bjerješe sej čas, kotryž poprawom njeměješe.

1949 narodži so bratr Handrij do nazymkeho časa a zymneho doma. Wosadni maćeri swěru pomhachu pjeluški plockač, kachle tepič, wokna a dom rjedzić. Pjeluški zmjerznychu při sušenju na łubi a so nuznje trjebachu. Dobry duch bě diakoniska sotra Ewa (Šolćic), kotruž sej mać jara česćeše.

1953 zemřě naša Třělanska wowka ⇒

Swójbja Gerharda a Hilžbjety Wirthech ze swóimi pječ džěcimi w lěće 1961

⇒ w Njeswaćidle, wo kotruž bě so mać swěru starała a ju hladała. Njewěm, kak je wšě nadawki zdokonjała. Můžeše derje organizowac a bě njesprócníwa, porjadna a pilna.

1954 narodžištaj so našej dwójnikaj Madlena a Měrcin. Mać při porodze bjezmała zemřě. Bě kaž džiw, zo bu nam zachowana. My starše džěci maćeri po swojich móžnosćach pomhachmy: Čumpachmy wozyčkaj, nakupowachmy, wopłokowachmy, bělachmy běrny, tepjachmy. Tež z wosady zaso pomoc přińdže.

Bórze po porodze mać zaso rano napoť pječich stawaše, namaza pomazki za šulu a budžeše potom Arnošta a mje. Pozdžišo wobstaraše nana a Handrija. Starosće a bolosće ju přeco přewodžachu. Měješe wočinjenej noze, kiž jej boleštej.

Ponečim zakónčichu so wšěch šulske lěta a dom so wuprózdní. Jako studenća přińdžechmy přeco rady domoj. Mać pak bě ze swojimi mocami na kóncu. Lěkowaše chorej noze, hłowa ju boleše a měješe starosće.

1976 podaštaj so staršej na wuměnk do Třělan – domoj! Tam měješe mać zaso nadosć džěla, wšako chcyše wšo w dobrým porjedze měć. Džiwaše jara na to, zo by wokoło statoka wšo čiste bylo. Prawidłownje rjedžeše wšě łubje statoka a wulku zahrodu. Hladaše do wšěch kutow a wědžeše přeco, hdže što je. Měješe swoje hradki truskalcow a solotwje a kwětkow.

Přez lětdžesatki witaše džěci na nabožinu do swojeje dobreje stwy. Rady bě pódlá, hdžy so Třělanjenjo pola njeje k wosadnym wječorkam Michałskeje wosady zetkawachu.

Bratr Měrcin bydleše ze swójbu a ze staršimaj na statoku. Rady běchu Benjamin, Maria a Sophia pola džěda a wowki, z kotrymajž přeco serbowachu.

Hosći, kiž k nanej přińdžechu, mać přeco lubje witaše. Spěšnje sej falu wotwjaza. Swojej přez džělo rozkwěkanej ruce njeschowa. Njebě a nochcyše „dama“ być. Wosta přez cyłe žiwjenje ponižna, skromna a sprawná. Bě rady wjesoła, spěwaše rady a wjele, hraješe dosć derje na klawěrje a měješe swoje wjesele, hdžy so něšto radžeše a rjenje wokoło njeje bě. Njesudžeše druhich, skerje dobre skutki připózna waše. Warješe wuběrny, šwalčowaše wušiknje, płaťaše wjele a štrykowaše ze starje wołmy za nas. Štó wě kelko nohajcow je w žiwjenju zašiwała.

Wědžeše, zo my džěci z doma do swěta džemy, ale njezaděrža nas. Myslu sej, zo jej při tym lochko njebě, ale nježatósćeše. Wjeseleše so nad poradženym žiwjenjom. Mjelčeše, hdžy wupuća z našich nuzow nje wědžeše. Njeseše bědy druhich sobu. Jeje modlitwy nas wšěch swěru přewodžachu.

W lěće 1999 swjećeštaj staršej dejmantny kwas. Běštaj sej wuprosyloj, zo jimaj w Njeswaćanskej cyrkwi serbsce a němsce přěduju. Myslach wróco. Běštaj zbožownaj? Njebě to za njeju prašenje. Nan měješe Lizku rady a mać sej nana česćeše.

Na dnju Třoch kralow 2000 sedžeštaj při wječeri, jako nan w 89. lěće swojeho žiwjenja nahle zemřě. Hišće rano běše z awtom po puću do města byt a mać bě so starosćila, zo so jemu tola ničo stało njeby. Bě derje tak přišlo. Nan bě so bojať, zo mać před nim na Božu prawdu póńdže. A naša mać bě stróšna.

Jako sej Měrcinowa swójba 2002 swój ski dom na Priwatnym puću natwari, wosta mać sama na ródny statok w Třělanach. Nochcyše nikoho počezowac, rady pak přiwza, hdžy ju samu njewostajichmy.

Husto myslu na tydženje, w kotrychž přez tři lěta wotměnjejo z bratrami a sotru

Wirtheč mandželskaj z wnučkom Benjaminom 1986 na wuměnk w Třělanach

mać hladach. Wone mi džensa faluja. Jeje luby posměwk hišće nětko widžu. Jeje džakownosć za čas z Madlenku, Arnoštom, Handrijom, Měrcinom a ze mnu bě nimoměry wulka. „Wulkotnje“, by přeco zaso prajila.

Koždy wječor zakónčichmój džer z nutnosću. Čitachmój w bibliji słowa za džer. Łopjeno Neukirchenskeje protyki slušese k programej. Modlichmój so a spěwachmój kěrluš – tak, kaž je to naš nan tež činiť.

Planowachmy maćerne 95. narodniny w lěće 2010, ale wona bu hnadnje dnja 22. julija 2009 w Třělanach do wěčnosće wotwołana. Arnošt hraješe na swojim celu, jako wona wudycha. Pochowachmy ju do swójbnego rowa na Michałskim pohrjebnišću, hdžež wotpočuja wšitycy jeje prjedownicy kaž tež nan a ćeta Hana a mały Jank.

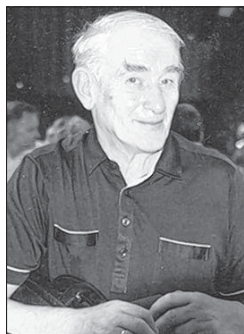
Z wulkej džakownosću myslimy my pječ Wirtheč džěci na našu lubu mać, kotraž bě nam jandžel w našim žiwjenju.

Pawoł Wirth

Farar a přećel Serbow Wilfried Baier †

Z trochu zapozdženjom dóńdže do Serbow powěsć, zo je farar na wuměnk Wilfried Baier, bywši nawoda Ewangelskeje akademije a zamołwity za dujerjow Zhorjelskeje cyrkwy, po dolhej čezkej chorosći dnja 25. februara w starobje 81 lět zemřě.

Wilfried Baier pochadžeše ze Šleskeje, hdžež bě so 14. oktobra 1933 w Marklissy, wokrjes Lubań, jako syn wučerja a kantora narodžiť. Po Druhej swětowej wójnje wotrosće w Hórcě pola Niskeje, wopyta wyšu šulu w Niskej a studowaše teologiju w Halle. Swój wikariat nastupi w Serbach, hdžež skutkowaše wot nazymy 1957 pola fararja dr. Zyguša we Wulkich Zdžar-

Wilfried Baier Foto: priw.

rach. Po nahlej smjerći fararja Černika powofachu jeho do Wojerec, hdžež bě wot meje 1958 do meje 1959 wikar pod mentorstwow superintendenta Graefy. Jako rěčnje zajimowany a nadarjeny čłowjek wuknješe w času swojeho wikariata serbsčinu. Dwójce, w lětomaj 1958 a 1959, wobdžěli so na serbskim předarskim seminarije sakskeje krajneje cyrkwy, kotryž přewjedže tehdy serbski superintendent Gerhard Wirth na Njeswaćanskej farje. We Wojerecach namaka sej Wilfried Baier swoju mandželsku, kotraž je serbskeho pochada.

Njehladajcy jeho rěčnych kmanosćow njezasadžichu fararja Baiera w dwurěčnej

wosadze Zhorjelskeje cyrkwy. 1960 powofachu jeho za wosadneho fararja do Rólan a 1972 do Markersdorfa pola Zhorjelca, hdžež wosta hač do 1997. Nimo teho skutkowaše hišće we wjacorych nadwosadnych zastojnstwach. Tak nawjedowaše 15 lět Ewangelsku akademiju Zhorjelskeje cyrkwy a přislušeše 16 lět cyrkwinskemu wjednistwu. 20 lět bě synodala a 22 lět docent za teologiju při cyrkwinskohudźbnej šuli w Zhorjelcu. Daloko znaty bě tež w swojim zastojnstwje jako farar dujerjow Zhorjelskeje cyrkwy, kotraž na wšě 35 lět wukonješe.

Byrnjež Wilfried Baier čas žiwjenja zwonka Serbow skutkowať, so dale wo serbske naležnosće zajimowaše. Bě ze swěrnym čitarjom Pomhaj Bóh a wzjewi w nim w měrcowskim čísle lěta 2008 we wobšěrnym přinošku swoje dopomnjenki na zetkanja ze serbstwom.

Njeh zaslužbny duchowny a přećel Serbow wotpočuje w Božim měrje.

Trudla Malinkowa

Towarstwo „Stup dale“ w Drježdžanach pjeć lět

Skladostnje jubileja so 28. februara w Drježdžanach serbski sympozij wotměł

Započalo běše so wšitko bóle začichim. Młode serbske swójbje w Drježdžanach starosćachu so wo kubłanje swóych dźeći w maćernej rěči. Namaka so dnjowy nan, kotryž so džeń wote dnja nimo swójskeho dorosta hišće wo pjeć dalšich pjerachow staraše – serbsce wězo. Běše wotwidžeć, zo budže jedneho dnja tež potřeba za serbskej skupinu w jednej z pěstowarnjow sakskej stolicy. Za wotpowědne jednanja z měščanskimi zarjadami trjebaše so awtorizowany zastupjer serbskich swójbow. Tak dóndže k založenju towarstwa „Stup dale“. Ze sebjewědomjom kročachu člonjo towarstwa dale a docpěchu, zo založi so w jednej pěstowarni w měščanskim dźělu Strěžin (Striesen) serbska skupina, w kotrejž so dźeći přez maćernorěčne kubłarki a jedneho kublarja w nałożowanju serbskeje rěče wukmanjeja. Dokelž přińdu chowancy tuteje skupiny bórže do šulskeje staroby, jedna „Stup dale“ nětka z kubłanskej agenturu dla založenja rjadownje w Drježdžanach, w kotrejž so serbsčina jako předmjet podawa.

Tajki bě pozadk, hdyž přińdže rjaneho dnja w januaru ze Serbskimi Nowinami lětak z přeprašenjom towarstwa „Stup dale“ na přěni serbski sympozij do Drježdžan do domu. Zradowach so, zo so skónčnje něchtó zmuži, so z njepraředpisanym wuslědkom zjawnje z bytostnymi prašenjami serbstwa zaběrać. Při wotwažowanju, hač so wobdźělu, běše sobu rozsudne, zo běchu so někotři člonjo „Stup dale“ hižo na dworowych swjedženjach we Wuježku wobdźělili.

Z Drježdžanskej kulturnej radnicu na Kralowskej, hdžež so tež politiske Drježdžany schadźuja, běchu organizatorjo naročnu měštnosć za zarjadowanje wupytali. Při zachodže witaše předsyda „Stup dale“ dr. Andreas Kluge, rodzeny Němc z wuběrnej serbsčiny, kóždeho z někak 60 wobdźělnikow wobsobinsce a přepoda kóždemu ručny wothłosowanski nastroj.

Zarjadowanje běše derje přitohowane. Michał Cyž (SAEK Budyšin) wěcywustojnje moderěrowaše, při čimž běše jemu načasna konferenčna technika k pomocy. Kóždy, kiž so słowa jimaše, běše we wulkim formaće na pozadku jewišća widžeć. Na naprašowanja móžachu wobdźělnicy z ručnym nastrojom hnydom wotmołwić a wuslědk so na pozadku jewišća zwobrazni (TED-naprašowanje). Třo pomocnicy techniku poslužowachu a hłowne wuprajnja do protokola zapisowachu. Štóz z wopytowarjow swójski tablet abo laptop sobu měješe, móžeše pomocnikam přez WLAN-syć pi-somnje swoje přispomnjenja posrědkować.

Wuradźowanja započachu so z předstajenjom wósom diskutantow na podiju,

W Drježdžanskej kulturnej radnicu wotmě so serbski sympozij skladostnje pjećlětneho jubileja towarstwa „Stup dale“.

Foto: A. Zoba

mjez kotrymiž běchu bywši předsyda Domowiny Jan Nuk, ludowědnik dr. Měrcin Wałda, prawiznik Hajko Kozel a hudźbnik Bernd Pittkunings. Sćěhowaše zwěšćenje narodneho nastajenja wopytowarjow w cyłku. Prašeše so „Rěčiš doma serbsce?“, „Pěstuješ aktiwnje serbske nałožki?“, „Kak často wužiwaš serbske medije?“, „Telefonuješ tež před Němcami dale serbsce?“, „Kelko pjenjz wudaš wob lěto za serbsku kulturu?“ a „Maš na swojim awće serbski nalěpk?“. Wotmołwy běchu we wariantach za wothłosowanje z ručnym nastrojom přitohowane a wuslědk pokaza poměrnje wusku zwjazanosć přewažnje młodych, we wjetšinje Drježdžanskich hosći ze serbskej rěču a kulturu.

Sćěhowaše prašenje na diskutantow w podiju: „Kajke je Waše sebjezrozumnje jako Serb?“ Wšelake wotmołwy hodža so někak takle zjimać: „Sym jako Serb člon małego słowjanskeho a z tym europskeho luda ze swójskej rěču a njedam so do różka narodneje mjeńšiny stłóčić.“ Pokročowaše so z prašenjom „Waša wizija: Serbjka za 30 lět?“. Wóndano w medijach publikowane pesimistiske wěšćenje so jednohlósne wotpokaza.

Sćěhowace sady su pospyt, žo diskusije zjimać: Za zdźerženje serbskeho luda je trjeba, serbsku identitu wobchowac, kiž pokazuje so hłownje w aktiwnym wužiwanju rěče, hdžežkuli Serb tež bydli. Wuspěšny hospodarski wobswět narodnej identiče njetyje a ličba tych, kiž su ze zwučenosće Serbjka, woteběra. Tutemu směrej wuwica móže so jeničce z wotpowědnym kubłanjom dorosćacych znaprěčiwić. Njeparujomne su organizacije a institucije, kiž su Serbej z wjeselom a tak k zachowanju rěče a kultury pohonjuja.

Přitomni wuprajachu so tež k prašenju: „Kajke wuměnjenja trjebamy?“ Wšelakore wotmołwy njech su tu podate: Trěbny je aktiwny rozsud jednotliwca za serbstwo. Rěčne rupy maja so wutworić, tak zo maja dorosćacy móžnosć, serbsku atmosferu

dožiwić. Pačenosć Serbow ma so přewynić a za jednym blidom směr postajić. Serbsčina ma so w swójbje dale dać, starši nima so spušeć na šule a dalše kubłanišća. WITAJ-projekt a koncept 2plus samej njebudžetaj serbstwo zdźeržeć. Serbskorěčny medijowy poskitk ma so zwysić. Trjebamy wjace profesionality při přesadženju našich prawow. Serbjka měli so w politiskich stronach angažowac a tam politiske myslenje wowliwować.

Pod temu „Po kotrym puću maja so namjety zwoprawdźić?“ so wjacori k prašenjam medijow a šulstwa wuprajachu. Wosebje zwurazni so trěbnosć posrědkowanja wědy wo Serbach na němckich šulach. Tež prašenje serbskeho kubłanja swójbow w němskim wobswěće z pomocu elektroniskich medijow so rozjimaše.

Na diskusiju nastupajo serbski sydleniski rum wotmołwi předsyda Domowiny Dawid Statnik, zo so woprijeće „sydleniski rum“ jenož na rěčnospecifiske naprawy počahuje.

Na poslednje prašenje „Kak zahoric za serbstwo a za serbowanje?“ sćěhowachu wšelakore namjety, kaž: dorosćacym sposrědkowac pozitivne dožiwjenja w serbskej rěči – być dźěcom z přikładom z dobrej serbsčiny – z dźěćimi hajić zwisk do Łužicy, tež z pomocu nowych medijow (skype) – pěstowac serbski spěw a serbsku hudźbu – zesylnić prócowanja wo připóznacće serbskeje rěče w zjawnosći.

W swojim kónčnym słowje pokaza předsyda „Stup dale“ dr. Andreas Kluge na to, zo je hordosć w Drježdžanach žiwych młodych serbskich swójbow na swoju narodnosć přiběrała, štož zmóžni žiwu serbskosć tež w přichodnej generaciji. Wón podzakowa so za wšón optimism, kiž běše diskusija pokazala. Wulki dźak słuša tež „Stup dale“-maćerjam za wulkotne zastaranje hosći.

Sympozijej přizamkny so serbski koncert delnołužiskeho pěsnjetwórcy Bernda Pittkuningsa.

Arnd Zoba

Džěłarnička serbskich Bjesadow w Hodźiju

Nimale 20 ludźi je so sobotu popołnju, 7. měrca, w kantoraće w Hodźiju na nutrnosť k započatkej třećeje džěłarnički serbskich Bjesadow zhromadziło. Po nutrności, kotruž měješe Serbski superintendent Jan Malink, nawjedowaše tutón tež sam wšitkich wobdźělnikow při serbskich rěčnych zwučowanjach. Čitanje a přełožowanje krótkich bibliskich tekstow a tež spěwanje serbskich kěrlušow skičachu wobdźělnikam, kiž maja we wšědnym žiwjenju lědma składnosť, serbsčinu wužiwać, móžnosť k serbowanju. Na zakładze samsnych tek-

stow skedźbni superintendent Malink potom na wosebitosće serbskeje gramatiki a na prawe wurjekowanje serbskich słowow.

Byrnjež chětro mało časa za zwučowanje było, myslu sej, zo namakašej organizatoraj džěłarnički, Serbske ewangelske towarstwo a Hodźijska wosada, při tutym třecim pospyće nětko dobru praktikabelnu formu za tute lětnje zetkanje wšěch ewangelskich Bjesadow. Tak móže džěłarnička pomoc a nastork za džěło we wosadach być. Škoda, so zo lětsa tak mało młodych člonow na zetkanju wobdźěli.

Před kofejowej přestawku informowaše knjez Arnd Zoba přitomnych hišće wo nowych zajimawych pomocnych srědkach, hłownje z interneta, za serbske rěčne zwučowanja. Knjez Mato Krygar doda hišće informacije wo wšelakich lětušich předewzačach, předewšěm wo Serbskim ewangelskim cyrkwiskim dnu, kotryž budže 4. a 5. julija we Wuježku a w Bukecach.

Po přestawce wotmě so w małej žurli na farje posledni džěl džěłarnički. Klankodźiwadło Němsko-Serbskeho ludoweho džiwadła z Budyšina předstaji hru „Mały wódny muž“. Tu so nadobo ličba wobdźělnikow zhromadźizny wjace hač podwoji a starobny přerězk přitomnych so wočiwidnje zniži. 23 džěci, hłownje w předšulskej starobje, a nimale džesać nanow a maćerjow hižo na zahajenje předstajenja čakaše a pilnje wokable zwučowaše. Hdyž běchu skónčnje wšitcy wopytwarjo w žurli, běše wona kopata poľna. Njehladajo na to knježeše dobra nalada – wězo předewšěm loštneje hry a wuběrnej hrajerki Annekatriny Weberowej dla. Tak je so tež kónc popołdnja derje poradził. Na domjězbje małej delegacije z Rakec zhorny wobdźělnica džěłarnički, knjeni Wukašowa, swoje začišće: „To běše džensa rjane a zajimawe popołdnje.“

Wšitkim organizatoram a pomocnikam, kiž su so wo dobre přihotowanje lětušej džěłarnički starali, słuša naš wutrobny džak.

dr. Günter Holder

Klankodźiwadło wo małym wódnym mužem młodych přihladowarjow putaje. Foto: M. Wirth

Serbskej wosadneje popołdni

Na serbskim wosadnym popołdnu 9. měrca předstaji Marko Grojlich swoju nastawacu knihu „Mjez Lubatu a Křičom“. Přečita wšelake powěsće a stawiznički z Malešec a wokoliny, kotrež bě w starych Serbskich Nowinach namakał. Na wosebity zajim storčichu stawiznički wo zapalrjach a hašerjach w přenich lětdžesatkach 20. lěstotka. Kniha ma nazymu w Ludowym nakładnistwje Domowina w Budyšinje wuńć.

jm

*

Njedźelu Judika, dnja 22. měrca 2015, zetka so na Slepjanskej farje 20 wosadnych kaž tež hósć z Blunja na serbske wosadne popołdnje. Nutrnosť swjećeše wosadna fararka Jadwiga Malinkowa w Slepjanskej narěči. Po tym rozmołwjachu so wobdźělnicy wo paćerskej wučbje („na batowanje chójdzic“) a kak je so konfirmacija něhdy w Slepjanskej cyrkwi swječiła. Někotre žony powědachu, kak su so w Slepjanskej konfirmaciskej drasće konfirměrowali. Tak powědaše Emma Kralowa z Rowneho: „Bě to 1945 a wšudžom bě wjele wójnska. Naši starši běchu fararja prosyli

konfirmaciju někotre tydženje zašo swječić, wšako mějachmy strach, zo ruske wójnske přińdže. Tak smy so bjez pruwowanja hižo spočatk měrca konfirměrowali. Tola po puću z Rowneho do Slepjanskeje cyrkwe přilečachu zaso lěta a dyrbyjachmy so w lěsu schować – a to w našich rjanych bělych falach ...“

Dieter Reddo z Trjebina wědžeše powědać, zo je ke konfirmaciji husy darjene dóstał a zo je so tehdy jara přez tutón dar wjeselił. 1951 bě to posledni raz, zo běchu sej někotre holcy konfirmacisku drastu woblekli. Po tym su wšitke němsce chodžili a tež paćerska wučba bě po wójnje rzy němska, wšako njebě hižo serbskeho fararja w Slepom.

Fararka Malinkowa rozprawješe wo tym, kak so džensa paćerska wučba we wosadze přewjedže a zo budže so lětsa jednaće młodostnych konfirměrować.

Wo dobru skibku tykanca a pokładžene pomazki bě so knjeni Hermašowa z Rowneho postarała. Wšitkim wobdźělnikam je so lubiło a tak prajimy: Bórže zas!

Jadwiga Malinkowa

Stipendiaća w měsće

Organizacija „Chlěb za swět“ zmóžnja 40 studentam z wuchodneje Europy a z Třećeho swěta studij w Němskej. Tući młodostni so kóžde lěto na wuprawu do jedneje krajneje cyrkwe podawaja, zo bychu kraj a ludźi zeznali. Na lětušej ekskursiji, kotruž wuhotowaše sakska krajna cyrkej, steješe mjez druhim wopyt w Hornjej Łužicy na programje. 13. měrca wopytachu stipendiaća Katharininy dwór w Großhennersdorfje a přijachu so wot fararja Salewského w Ochranowje.

Wječor přijědžechu do Budyskeho „Wjelbika“, hdžež jich hosćencarka Mónica Lukašowa z džowku před durjemi serbsce witaše. Serbski superintendent Jan Malink zbliži jim serbske cyrkwiske stawizny a aktualne problemy narodneho wuwica. Na žiwej diskusiji wobdźělichu so wosebje studenta ze słowjanskich krajow. Jan Malink přepoda wobdźělnikam informaciske łopjeno wo ewangelskich Serbach a dalši informaciski material.

Wječor wuklinča za stipendiatow z wopytom předstajenja w Budyskim džiwadle.

jm

Powěšće

Tež Serbja w Texasu wóskuja jutrowne jejka, kaž tule Sandra Matthijetz njedawno w serbskim muzeju w Serbinje. Foto: privatne

Poršicy. Za wosady mjez Wósporkom a Poršicami běchu 15. měrca w Poršicach regionalne kemše. Dokelž bě to tež tradicionalny termin serbskich kemšow, swjećeše so Boža služba ze serbskim podžělom. Serbski superintendent přednjese witanje, jedne čitanje, džěl předownja a modlitwy w serbskej rěči. Ze strony tamnišich fararjow wobdźěli so farar Görk z Wósporka na wuhotowanju. Cyrkwinske chóry wosadow Hrodzišćo, Wóspork, Bukey, Bart a Poršicy běchu nimo někotrych němskich kěrlušow a moderneho „Kyrie“ tež Güntera Schwarzwowy „Knjezowy jandžel“ nazwučowali, štož so mnohim wopytowarjam spodobaše. Kemšerjow bě so něhdze 120 zešlo.

Budyšin. W Pětrskej cyrkwi pokročuje so z wobnowjenskim džělam, kiž maja hač do nowembra zakónčene być. Na lěsycy, kotraž džěli ewangelski wot katolskeho džěla, ma so dotalne wobtoženje z drjewa přez mosazowe wobtoženje narunać. Do njeho budže bibliske hrono Jan 17,21, w kotrymž dže wo jednotu křesćanow, late. Napismo ma so w serbskej a němskej rěči jenak wulke wuwjesć. Wo tym informowaše Budyski superintendent Walts Gott na lětnym přijeću cirkwinskeho wobwoda Budyšin-Kamjenc, kotryž wotmě so 17. měrca w Ludowej bance w Budyšinje.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiśc: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiřažki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.

Budyšin. Na próstwu staršich přewjedze so w měrcu mały projekt za pačerske džěci w serbskej rěči. Wobdźělichu so tři młodostni z Bukečanskich kónčin: Martha Dammler z Trjebjeńcy, Tereza Krygarjec z Wuježka a Julian Moch ze Žornosykwow. Holcy chodźitej na Serbski gymnazij, Julian wuknje na Serbskej srjedźnej šuli w Budyšinje. Wšitcy tři budu klětu konfirměrowani. Ze superintendentom Malinkom wobjednachu stawiznu wo Janje a Jakubje, kotraž chcyšaj wosebite městno w njebjesach měć. Z rozdźělenymi rólemi čitachu woni stawiznu a natočichu ju w serbskim rozhłosu. Sobudźělaćer rozhłosa A. Dučman pokaza jim studijo, w kotrymž serbske wusyłańja nastawaja. Čitanje pačerskich džěci wusyłaše so 22. měrca w nutrnosći w serbskim rozhłosu.

Kulow. Lětsa ma so Kulowska ewangelska cyrkew dospołnje wobnowić. Twarski wuběrk města je njedawno wobzamknył, zo tute twarske předezwazce wosady ze swójskich srědkow podpěruje.

Zbožopřeća

Dnja 8. apryla woswjeći knjez farar n. w. **Jaromír Strádal** w českich Očelicach swoje 85. narodniny. Gratulujemy jubilaraj wutrobnje a přejemy jemu bohate Bože žohnowanje.

Dary

W februaru je so dariło za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow a za Pomhaj Bóh trójce 42 eurow a dwójce 22 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 225 lětami, 11. apryla 1790, narodži so **Handrij Lubjenski** jako syn žiwnosćerja a hajnika w Rachlowje pod Čornobohom. Po wopyće Budyskeho gymnazija studowaše teologiju w Lipsku. Jako duchowny skutkowaše w Budyšinje, a to wot 1817 do 1831 w serbskej Michałskej a po tym hač do swojeje smjerće 1840 w němskej Pětrskej wosadze. Handrij Lubjenski bě ze zbudźičelom serbskeho wozrodźenja. Hižo jako gymnaziast započa serbske knihi, pěsnički a přisłowa zběrać. W Lipsku wobnowi hromadze z Bjedrichom Adolfom Klinom Serbske předarske towarstwo, bě jeho předsyda a zarjadowa serbsku knihownju. 1821 a 1823 wobstara nowe wudaće serbskeje biblije a 1839 serbskich spěwarskich. Spisa a přeloži cyły rjad serbskich kěrlušow a wuda wšelake nabožne serbske spisy. Džělaše na serbskej rěčnicy a serbskim słowniku, kotrež pak wostaštej njedokónčenej. Spěchowaše Michałskeho wosadneho a pozdžišeho znateho fararja-basnika Handrija Zejlerja. Wuděržowaše zwiski k wuznamnym słowjanskim wučencam, kotřiž so w swojich krajach wo wozrodźenje słowjanskeho ducha prócowachu. Mjez ewangelskimi Serbami bě Handrij Lubjenski nimoměry znaty a česćeny. Jeho narowny

ponik na Budyskim Tuchorju bu w léce 2003 na iniciatiwu Maćicy Serbskeje a Serbskeho ewangelskeho towarstwa wobnowjeny. T.M.

Přeprašujemy

03.04. čichi pjatk

- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Rummel)
- 14.30 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)

05.04. 1. dzeń jutrow

- 05.30 nutrnosć we Wuježku pola Bukec na Pawlikec/Dejkec dworje (farar Haenchen)
- 07.00 nutrnosć w Rownom na pohrjebnišću (fararka Malinkowa, M. Hermaš), po tym jutrowna snědań na Njepilic statoku

06.04. 2. dzeń jutrow

- 09.30 namša w Picnju (farar D. Schütt)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Haenchen)

08.04. srjeda

- 19.00 Rakečanska bjesada we farskej bróžni

12.04. Quasimodogeniti

- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

16.04. štwórtk

- 18.30 Bukečanska bjesada na farje

19.04. Misericordias Domini

- 14.00 namša w Dešnj (farar Kšenska, fararka Köhlerowa)

03.05. Kantate

- 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
- 12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)